

DR. BOZSÓ TAMÁS

ügyvéd

Magyarország Alkotmánybírósága

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/01172-4/2019
Érkezett:	2019. SZEPT. 16.
Példány:	1
Melléklet:	db

Ügyszám: IV/1172-3/2019.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott dr. Bozsó Tamás ügyvéd (

évében eljárva az Abtv. 27. § alapján 2019.07.09. napján beérkezett alkotmányjogi panasz beadvánnyal kapcsolatban az alábbi

alkotmányjogi panasz kiegészítést

terjesztem elő:

A T. Alkotmánybírósági Főtitkár Úr 2019.08.16. napján kelt és 2019.08.30. napján átvett tájékoztatásában rögzítette, hogy a 2019.06.30. napján benyújtott alkotmányjogi panasz beadvány – figyelembe véve az Abtv. 52. § (1) bekezdését – „nem tartalmaz kellő alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indoklást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.”

Megfontolva a T. Alkotmánybírósági Főtitkár Úr hivatkozott tájékoztatását, a benyújtott alkotmányjogi panaszomhoz az alábbi kiegészítést fűzöm, fenntartva eredeti, határozott kérelmemet, miszerint **kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 27. §-e alapján állapítsa meg a Győri Törvényszék 1.Pf.20.609/2018/7. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és azt semmisítse meg**, mivel ezen bírói döntés az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetőleg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült fel.

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy alkotmányjogi panaszunkat az Abtv. 56. §-a alapján fogadja be, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek értékelve a benne felvetett

problémát, kifejezetten figyelembe véve a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban kimunkált alkotmányjogi dogmatikát.

Álláspontom szerint alkotmányjogi panaszom **nem** pusztán a konkrét tényeknek és körülményeknek az indítványozóra kedvezőtlen jogi értékelését vitatja. Beadványom **nem** pusztán a bíróságok törvényértelmezését, annak helyességét vitatja, hanem konkrétan megnevezi, hogy mely, az Alaptörvényben biztosított jogát sérti a támadott ítélet. Beadványom **kifejezetten** figyelembe vette azon alkotmánybíróági gyakorlatot, miszerint nem fogadható be az alkotmányjogi panasz, *„ha az indítványozó csupán a vitatott ítélet általános alaptörvény-ellenessége mellett hoz fel érveket, azzal, hogy állítása szerint a bíróság például túllépte törvényértelmezési és jogszabály-alkalmazási hatáskörét”* [3233/2012. (IX. 28.) AB végzés]. Jelen alkotmányjogi panasz kiegészítés során kimerítőbb alkotmányjogi érvekkel fogom alátámasztani, hogy a panaszosok mely Alaptörvényben biztosított jogát, hogyan és miért sérült a bírósági eljárás során.

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy méltányos, indítványozóbarát megközelítésben kezelje az alkotmányjogi panaszunkat, kifejezetten figyelembe véve Főtitkár Úr és Török Bernát által szerkesztett „Az alkotmányjogi panasz kézikönyve” című könyv 205. oldalán található gondolatokat, miszerint az Alkotmánybíróság *„igen **megszorítóan** értelmezte és szigorúan érvényesítette az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetésére vonatkozó törvényi követelményt. Ez azt eredményezte, hogy sok, az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányára alapozott visszautasító végzés született, mégsem sikerült kialakítani az e kritérium hoz kapcsolódó, következetes joggyakorlatot.”* Ezen könyv lábjegyzetében írja körül az Abtv. 29. §-ához kötődő visszautasítások gyakorlatának a nagyobb irányait.

Ezúton kifejezetten nyilatkozom, hogy a beadványomban megjelölt probléma **igenis** alkotmányossági kérdést vet fel, **nem** pusztán rendes bírói jogértelmezési kérdésről van szó, indítványunk **nem** a tényállás felülvizsgálatára, vagyis egy újabb rendes jogorvoslatra irányul. Beadványunk **nem** a bizonyítékok újraértékelését, újbóli mérlegelését kéri, az indítvány **igenis** „új” alkotmányossági kérdést tartalmaz, és az alkotmánybíróági eljárás érdemben érintené a beadványozó helyzetét. Egy a jogbiztonsághoz való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot nem sértő bírói döntés érdemben más eredményhez vezetett volna az eljárásban. Jelen kiegészítésemben bővebb indokolást fogok adni a bírói döntés kritikájának alkotmányossági vetületére is, hogy hogyan és miért sérült az indítványozó Alaptörvényben foglalt joga. Az alkotmányjogi panasz **nem** a tényállásnak a rendes bíróság általi megállapítása, a tények értékelése és az abból levont következtetések tekintetében elfoglaltak bírói álláspont megváltoztatására irányul.

A rendes bíróság által megállapított tényállást nem vitatjuk, azonban álláspontunk szerint a bíróság megsértette az indítványozóknak az Alaptörvényben biztosított, a következőkben bővebben kifejtett jogait, amikor olyan kereset jogcímeiként alkalmazott törvényi szakaszt önkényesen a törvény szövegével, szellemével, a jogalkotói szándékkal, és a vonatkozó jogtudományi értelmezéssel szemben értelmezte, anélkül, hogy az ítélet indokolásában a fellebbezésben foglalt érveket kimerítette volna, kifejezetten megjelölte, vagy megindokolta volna az alkalmazott jogértelmezést. Természetesen ennek tisztázásához valamelyest mégis csak szükség van a tényállás, illetve az ítélet indokolásának alkotmányjogi szempontú áttekintésére. A bíróság „contra legem” pusztán jogértelmezésre alapította az ítéletét. A konkrét ügyben a bíróságok egyáltalán nem alkalmazták a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit, döntéseikben nem vették figyelembe a felperes által bőségesen alkalmazott érveket, ehelyett döntésüket kizárólag egy contra legem bírósági gyakorlatra alapozták, amely nincs tekintettel az alkotmányjogi összefüggésekre sem. A „contra legem” jogértelmezésre alapított ítélet pedig az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata (pl. 20/2017. (VII. 18.) AB határozat) szerint bizonyos „plusz” feltételek megléte esetén megalapozhatja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Álláspontunk szerint a támadott bírói döntés megfelel az AB által kidolgozott „hármasszempontrendszernek”.

Noha az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata önmagában véve a bírósági ítéleteknek a „contra legem” joggyakorlatra alapítását nem találta alaptörvény-ellenesnek, alkotmányjogi panaszunkban kifejezetten

kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy eddigi gyakorlatát vizsgálja felül, és mondja ki generális, elvi jelleggel a „contra legem” jogalkalmazás, vagyis lényegében a burkolt bírói jogalkotás tilalmát, és azt, hogy az ilyen jogalkalmazás önmagában alaptörvény-ellenes.

A polgári jogban számos példa található a burkoltan bírói jogalkotás eredményeképpen kimunkált megoldásokra, amelynek indoka a rendszerváltozás előtti politikai viszonyokban keresendő, vagyis, hogy az életviszonyok gyorsabban változtak, mint a jogszabályok, és így a bíróságoknak kvázi muszáj volt a maguk „kezébe” venni a kezdeményezést. Azonban egy demokratikus jogállamban (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés) ez a helyzet többé nem áll fenn, hiszen a jogbiztonságból következik az is, hogy az alapvető életviszonyokra vonatkozó jogi normákat törvényben kell megállapítani, így tehát ezeket a jogi normákat kizárólag a demokratikus úton választott Országgyűlésnek lehet hatásköre megalkotni. A kvázi bírói jogalkotás tehát egy olyan korszak öröksége, amelynek nincs helye a demokratikus jogállami Magyarország jogrendszerében. Azzal, hogy az Országgyűlés

2013-ban új Polgári Törvénykönyvet fogadott el, ezzel egyúttal kifejezésre juttatta azt is, hogy a magánjogi jogviszonyok lényeges normáit egy törvénykódexben kívánja szabályozni (erre utal az ún. quebec-i klauzula is), élve az Alaptörvény adta jogával és kötelezettségével, kvázi „visszavéve” a korábban sok tekintetben a bíróságok által magukhoz ragadott „jogfejlesztő” szerepet. Az Alaptörvény „jogállamiság” klauzulájából tehát levezethető azon alaptörvényben rögzített jog, hogy a jogalanyok számára a legfontosabb életviszonyaikra vonatkozó jogi normák a jogalkotásra az Alaptörvény értelmében erre feljogosított szerv (az Országgyűlés) által konkrétan milyen szintű jogforrásban kerüljenek rögzítésre. A válasz pedig az, hogy törvényben, amelyet a rendes bíróságok nem jogosultak a törvényt felülírva értelmezni, mivel ezzel megsértenék az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint R) cikk (2) bekezdését. Állításunk szerint tehát a bíróság a jelen alkotmányjogi panaszban megsértette az indítványozóknak az Alaptörvény imént megjelölt szakaszaiból származó jogait. Hivatkozunk a német alkotmánybíróság gyakorlatára, miszerint befogadható lehet az alkotmányjogi panasz, ha olyan kérdést érint, amely társadalmilag jelentős. Álláspontunk szerint egy devizahitel-károsult család terhére való *contra legem* jogértelmezés, és esetükben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme olyan esetnek nevezhető, amely az egyedi ügyön túlmutató társadalmi jelentőségű.

Egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási - tulajdonképpen jogalkotási - tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. "A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás" (3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]).

Amennyiben a magánjogi jogviszonyokra vonatkozó jogi normák tekintélyes része nem az elvben bárki által megismerhető, tehát érvényes, kihirdetett stb. törvényben (Ptk.) kerülnének rögzítésre, úgy a Magyarországon szerződéseket kötő személyek számára tulajdonképpen megismerhetetlen lenne a szerződéseiket szabályozó jogi korpusz. Ugyanis az egymásnak sokszor ellentmondó bírói gyakorlatok tekintetében még a jogásztársadalom is bizonytalan utakon jár. Ha helyt adnánk a „*contra legem*” jogértelmezéseknek, vagyis lényegében a bírói jogalkotásnak, sérülne minden személynek a jogbiztonsághoz fűző Alaptörvényben biztosított joga. Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésében biztosított jogokat megsérti a bíróság azáltal, ha kvázi általánosan kötelező magatartási szabályként a bírói gyakorlatot alkalmazza ítéletben.

A 3018/2013. (I. 28.) AB végzés szerint a jogállamiságra hivatkozás megengedhető, de csak akkor, ha abból egyidejűleg más jogsérelem is származott. Éppen ezért kifejezetten hivatkozunk az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata meghaladta ezen alaptörvényi szakasznak azon megszorító értelmezését, miszerint ez csupán processzuális kötelezettségeket (pl. ésszerű határidők, stb.) ró a bíróságokra. Az AB legújabb gyakorlata szerint ha a bírói jogalkalmazás során nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi jogszabály sérül, akkor is megállapítható alkotmányjogilag értékelhető összefüggés a jogsérelem és az Alaptörvény e rendelkezése között. Az alkotmánybírósági gyakorlat által kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

Álláspontunk **szerint sérült az indítványozóknak a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga**. A bíróságnak a jelen ügyben kialakított jogértelmezése nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával. Azon túlmenően, hogy „contra legem” jogértelmezésre alapította az ítéletét, a bíróság többek között megsértette az indokolási kötelezettségét, hiszen a másodfokú bíróság ítéletének indokolása egyáltalán nem merítette ki a fellebbezésben foglalt érveket, azokra sem pozitíve, sem negatíve nem reagált, csakúgy, mint a csatolt jogtudományi forrásokra. A bíróság az ítélet indokolására vonatkozó kötelezettségét tehát elmulasztotta, és ezáltal is sérült a tisztességes eljáráshoz való jog. A bírói döntés nem tartalmaz indokolást abban a tekintetben, hogy miért a kifogásolt módon értelmezte, alkalmazta a vonatkozó jogszabályokat. A támadott ítélet nem felel meg a bíróságoktól elvárható magas fokú szakmaiság követelményének, az indokolás sok tekintetben elnagyolt, mondhatni pongyola.

Nem definiálja, hogy milyen jogértelmezést alkalmazott és milyen indokok alapján. Nem utal sem a törvény szövegére, sem arra, hogy ettől eltér, és ha igen, milyen indokok alapján. Figyelmen kívül hagyja az új Ptk. hatályba lépése általi változásokat, miszerint a jogalkotó sok, korábban csupán a joggyakorlatban létező jogi normát a törvény szövegébe emelt, következésképpen a változás nélkül a régi Ptk.-ból átvett szakaszokat, bizonyosan nem kívánta a korábbi törvénysszöveghez képest megszorítóan alkalmazni, sőt a jogalkotás iránya éppen ellentétes tendenciát sugallna. A bíróság tehát a törvény normatartalmát teljességgel mellőzte. Ezzel tehát a bírói döntés kimeríti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti ún. „hármass feltételrendszert”.

A fentieken túl hivatkozom a 2/2016. (II. 8.) AB határozatra, miszerint „E szöveg [Alaptörvény 28. cikk] kifejezetten előírja a jogszabályok céljának, az ésszerűség követelményének figyelembe vételét. Így, ha változnak a külső viszonyok (megváltozik a közgazdasági feltételrendszer, egyéb szabályok miatt a szöveg más kontextusba helyeződik) és a jogalkotó nem korrigál, akkor a bírói jogértelmezés során az Alaptörvény 28. cikke szerint lehetőség van a normaértelmezést a megváltozott viszonyokhoz igazítani. Egyes felfogások szerint az Alaptörvény fenti rendelkezése az objektív teleologikus értelmezés alaptörvényi kötelezettségét írja elő. Ugyanakkor nem lehet eltekinteni attól, hogy a jogszabály nyelvi formában válik ismertté, az értelmezést a nyelvi tartalom megismerésével kell kezdeni, de ennek eredménytelensége - vagy "abszurd" eredménye - nyithat utat a céltételezéses (teleologikus) értelmezésnek. Az Alaptörvény 28. cikke tehát arra ír elő kötelezettséget, hogy a jogszabálynak alkotmányosnak kell lennie, és a jogszabályt az objektív, tehát a jogalkotói szándékon túli céljának, a józan észnek, a közjónak, erkölcsnek és gazdaságosságnak megfelelő tartalommal kell alkalmazni.” A bíróság a jelen ügyben egy devizahitel-károsult család terhére alkalmazott egy elavult, megszorító és törvényellenes jogértelmezést, amely ezen AB határozat alapján is megerősíti a bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A tisztességes bírósági eljárás követelményének nem felel meg, ha a bíróság lerontja egy nemrégiben meghozott, az adott tényállásra nem vitatottan alkalmazandó jogszabályi rendelkezés érvényesülését azáltal, hogy a rendelkezés hatálybalépését megelőző joggyakorlatra hivatkozik.

Az alkotmányjogi panasz a kialakulásának két gyökeréből következően is kettős funkcióval rendelkezik. Egyrészt egy szubjektív jogvédelmi eszköz, amely az egyén alapjogsérelmének orvoslására irányul. Az egyénnek tehát nemcsak alapjogai vannak, hanem rendelkezésére állnak intézmények is azok megvalósítására, védelmére és érvényesítésére. Erre szolgál az alkotmányjogi panasz is, amely egy eljárási garancia az alanyi alapjogok kikényszerítésére. Ebben különbözik majdnem minden más alkotmánybíróági eljárástól, amelyek általában a jogrend integritását hivatottak biztosítani, de közvetlenül nem biztosítanak jogvédelmet az egyénnek. A többi eljárásban az alapjogvédelem egy lehetséges következmény, az alkotmányjogi panasz - különösen annak a bírói döntés elleni formája esetén - azonban az eljárás célja és értelme lehet.¹

Az alkotmányjogi panasznak van a szubjektív jogvédelemtől egy tágabb, objektív alapjogvédelmi funkciója is, amely túlmutat a panaszos konkrét egyedi ügyén: az

¹ Gusy, Christoph: *Die Verfassungsbeschwerde*. C. F. Müller Juristischer Verlag, Heidelberg, 1988. Rn. 15., In Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): *Az alkotmányjogi panasz kézikönyve*, HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2015.

alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz elbírálásán keresztül az alapjogok tartalmát konkretizálja, értelmezi, ezzel fejleszti az alkotmányjogot, az alapjogok tiszteletben tartására nevel.²

Ezzel tehát nemcsak a szubjektív jogosultságok biztosítását és érvényesítését szolgálja, hanem az objektív alkotmányosság fenntartását, értelmezését és továbbfejlesztését is.³

Az eljárásnak nemcsak utólagosan kell ellenőriznie és a jogsérelmet reparálnia, hanem a jogrendet helyreállítania és a jövőre nézve világos iránymutatást adnia.⁴

Az alkotmányjogi panasz alapvetően alapjogsérelem esetén igénybe vehető eszköz. Alapjogok alatt olyan morális jogosultságokat értünk, amelyeket nem az állam ad, hanem születésüktől fogva megilleti az embereket, az állam pedig ezeket alkotmányba foglalásával elismeri, tiszteletben tartja és védelemben részesíti.⁵

Az alkotmányjogi panasszal szemben megfogalmazott követelmény, hogy a panaszban ki kell térni a kritika alkotmányossági vetületére is, arra, hogy a bírósági döntés miatt hogyan és miért sérül az indítványozó Alaptörvényben foglalt joga⁶, melynek álláspontom szerint jelen alkotmányjogi panasz kiegészítésében eleget tettem.

Kelt: Győr, 2019.09.13.

Tisztelettel:

² „Ezt nevezi a német alkotmánybíróság „genereller Edukationseffekt”-nek, a közhatalmi aktusok megsemmisítésére irányuló funkció („kasuistischer Kassationseffekt”) mellett. BVerfGE 22, 247 (259).” In Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): IM.

³ Epping, Volker-Hillgruber, Christian: Grundgesetz: GG Kommentar. Verlag C. H. Beck, München, 2013. Art. 93. Rn. 49., In Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): IM.

⁴ BVerfGE 56, 249, 268., In Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): IM.

⁵ Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): IM.

⁶ Bitskey Botond és Török Bernát (szerk.): IM.

